

הדבר האחד שאמהות זקוקות לו

איריס קאופמן

את אוהבת את ילדייך, אבל בתקופה הזו הכל יותר לחוץ. וכדי להצליח למלא את תפקיך כראוי, במיוחד בימים מהבילים אלה, יש כמה דברים שחייבים שיהיו לך, למשל אומץ. ואוטו טוב, וגם חמלה

אימהות לא נכנסת לתרדמת חורף, היא לא פוחתת בסתיו, לא מבלבלת באביב ובוודאי שלא נחלשת מחום בקיץ. להפך - היא מתמידה. אין לה ימי מחלה והיא לא לוקחת חופש. אין לה חופש גדול. אין לה אפילו חופש קטן. יש לה ילדים, ולהם דווקא כן יש חופש. גדול. ארוך. מיוזע. כשמגיע הלילה ונותן לה קצת הפוגה, אחרי יום שנע בין קייטנה לבייביסיטר, בין ג'ימבורי של הקטנים ליום כיף שצריך לתכנן לגדולים, היא מתפנה לחשוב ושואלת את עצמה, בשקט, בלי שאף אחד ישמע - בשביל מה לכל הרוחות הייתי צריכה את זה.

המשוררת סמדר פייל כתבה על בתה, תמרה, שהיא "מִצְרֶת בְּבֵית הַחֲרֻשֶׁת הַקָּטָן שֶׁל פְּנֵיהָ/ קוֹיִם וְצוּרוֹת שֶׁהֵן הַשְׁתַּקְפוֹתֵי". כלומר, כל אמא היא גם בת של מישהי, וילדים, בעיניי, הם הביטוי האולטימטיבי של החיים. אלא שכולנו זקוקות לכמה דברים על מנת להצליח למלא את שני התפקידים.

לצערי, לא צריך לעבור שום טסט, וגם אין בנמצא רשימת דרישות לתפקיד - אבל את זו שתלמדי את ילדייך איזה מין הורים הם יהיו. האופן שבו את מדברת אליהם הופך במשך השנים לקול הפנימי שלהם, לאופן שבו הם יראו את עצמם. לכן תהיי האמא שרצית שתהיה לך.

אל תסרבי לעזרה. ילדים מגיעים עם המון כביסה והמון כלים. המשימות אינן נגמרות וזה בסדר גמור שהעבודה הזו תחולק בין עוד אנשים. בין אם מדובר בבן או בת הזוג, המשפחה הקרובה - ובין אם מדובר בעזרה בתשלום אם הדבר מתאפשר. מצאי גם אוזן קשבת או טיפול טוב. אימהות היא 50% ראש מתפוצץ ו-50% לב מתפוצץ - ואת תצטרכי מקום לפרוק בו.

כשילד או ילדה מגיעים לעולם, נולדים גם כל הפחדים שלא ידעת בכלל שיש לך. המשוררת ענת זכריה כתבה שעם הולדת ילדים נולד "טור הנדסי של תְּרָדָה"; הסופרת נורית זרחי אומרת לבתה "הַזְהָרִי, הַזְהָרִיתִי: יֵשׁ זְאֵבִים בַּשָּׂדֶה הַפְּתוּחַ". אמנם בישראל קיימות סכנות אמיתיות כמו פיגועים וצבא, אבל החוויה של חרדה היא חוויה אוניברסלית שמובנית בתוך חוויית האימהות, והיא לא קשורה תמיד למה שקורה במציאות הממשית. את תצטרכי אומץ, והרבה. בעיקר כדי להבין שלמרות כל המאמצים כולם - לא תוכלי להגן עליהם מהעולם.

זו רשימה חלקית, אבל אחרי שהצלחת להשתלט על רובה מגיע העניין האמיתי: הם גדלו. בלי לשאול, בלי להתייעץ ובלי להתחשב, מופיעים לך פתאום בבית איש צעיר או אישה צעירה והכול הולך לך לעזאזל. אז לפעמים - אוקיי, לעתים קרובות - בא לך לצרוח ולהגיד כל מיני משפטים שאמא שלך אמרה לך ונשבעת שלא תגידי לעולם, כמו "אם החלטת בעצמך, בשביל מה אתה שואל אותי?" או: "נראה לך שככה את יוצאת מהבית?!" או: "בשביל החברים שלך יש לך זמן!", ועוד כהנה וכהנה זוועות. אין דרך אחרת לומר את זה: את אוהבת אותם אהבת נפש, אבל לפעמים את ממש, אבל ממש לא סובלת אותם.

עמוק בפנים את יודעת שכבר אין שום תירוץ, ואת חייבת לנתק את החבל. לשחרר אותם. לראות אותם עושים טעויות שעשית פעם בעצמך - ולשתוק. לתת להם ליפול בלי לעצור אותם שנייה לפני התהום שאת מכירה - ולא להזהיר. ללכת לקרוא שוב בכל הספרים החכמים ולדבר עם כל החברות שכבר היו שם לפניך או נמצאות איתך בסיוט הזה, או אפילו - רחמנא ליצלן - לשאול את אמא שלך איך את נשארת את, והם נשארים הם. איך נפרדים בלי לנטוש.

לא פשוט הסיפור הזה, אימהות - תפקיד שאין שני לו. אושר וכאב שתלויים לעולם באושרו או כאבו של אחר; עמדה כפולה תמיד, האדם והאמא. בולען שאוצר בתוכו המוני רגעים: מקלחת לפני השינה והקראת סיפור, ימי הורים בבית הספר, הורה מלווה לנהג צעיר וחזרתיות סיזיפית של לבשל-לכבס-לאסוף מגבות רטובות מהרצפה, ולהסכים שיבריזו מהלימודים כי יש להם 37.3 מעלות חום. ואיך מגיבים על קעקוע חדש או עגיל באף? ומה אומרים כשהם נפרדים מבן או בת הזוג? ולהקשיב ולהקשיב ולהקשיב, ועוד קצת להקשיב. ועוד אלפי רגעים, שלכאורה הם כלום ובעצם הם הכול.

אז בכל זאת, אל הרשימה החלקית הזו אני רוצה להוסיף את החשוב ביותר שכל האימהות צריכות: חמלה. הייסורים שאנחנו מעבירות את עצמנו ורגשות האשם על מה שעשינו או לא עשינו ומה שאמרנו להם ולא היינו צריכות לומר, ועל מה שהיינו צריכות לומר ולא אמרנו - הם מיותרים. כאמרה המוכרת, הם תמיד יזכרו איך גרמנו להם להרגיש. דויד גרוסמן הסביר זאת יפה בספר "חיבוק": "הנה אתה אחד ויחיד, אמרה אמא, וגם אני אחת ויחידה, אבל אם כעת אני אחבק אותך, אתה לא תהיה לבד, ואני לא אהיה לבד."